

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

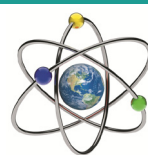
№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1042 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
Abdullayeva Sh. H.	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
Abdullayeva Feruza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
Kalandarova Maxliyo Aslonovna	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
Kamalova Dilrom Olimjon qizi	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
Kamolova Gavhar Akbarovna	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
Maxkamova Laylo Majidovna	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
Mengliqulova Maftuna Abdullayevna	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari.....	90
Suyarov Xurshid Baxriddinovich	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
Usarova Marg'uba Nazar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
Vaisova Yodgora Sardorbek qizi	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliy Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений.....	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики.....	137
<i>Каримбаев Ниетбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения.....	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом.....	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari.....	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitora Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda.....	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari.....	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi.....	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

MUNDARIJA	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS	O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri 192 <i>Qodirova Zebuniso Malikovna</i>
			Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization 197 <i>Babayeva Lola Ibragimovna</i>
			Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi 202 <i>M. X. To'xtamisheva</i>
			Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari..... 207 <i>Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi</i>
			Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish 211 <i>Adashova Guljaxon Muxammadjonovna</i>
			STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari 215 <i>G. B. Maxmudova</i>
			Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari 219 <i>Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li</i>
			Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish 223 <i>Jumanazarova G. U.</i>
			Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari 227 <i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi</i>
			Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi..... 230 <i>Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>
			Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari 233 <i>Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi</i>
			Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish 238 <i>Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi</i>
			Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды 242 <i>Скрыльников Юрий Степанович</i>
			Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов..... 246 <i>Тиллашайхова Хосият Азаматовна</i>
			Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar 250 <i>U. A. Jumanaazarov</i>
			Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi 254 <i>G. R. Ibragimova, Abdukurimova Dilfuza</i>
			Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 258 <i>Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi</i>
			Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi 262 <i>Avlayev Orif Umirovich</i>
			AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari.... 267 <i>Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazixon qizi</i>
			Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni 273 <i>Ubbiyev Alisher Tairovich</i>
			Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat 277 <i>Sattorova Mohira Aminqulovna</i>
			Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish . 281 <i>Namazbayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi</i>
			Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish 285 <i>Ismatullayeva Fotima Rustam qizi</i>

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish.....	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar.....	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi.....	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari.....	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish.....	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarning kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida).....	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari.....	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
<i>Karimov Feruz Raimovich</i>	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
<i>Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
<i>Masharibova Lobar Rayimberganovna</i>	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
<i>Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi</i>	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
<i>Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova</i>	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
<i>Raxmatova Nargiza Dolibayevna</i>	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
<i>Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
<i>Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna</i>	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
<i>Sh. T. Musulmonova</i>	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
<i>Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
<i>Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
<i>Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
<i>Turdiyeva Raxima Kurbanovna</i>	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
<i>Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna</i>	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
<i>Г. С. Алиходжаева</i>	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
<i>Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева</i>	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
<i>Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева</i>	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
<i>Murodova Umida Dilmurodovna</i>	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку	449
<i>Саидова Махсудахон Аббасовна</i>	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
<i>Собирова Пошшаой Эркин кизи</i>	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
<i>Хафизова Машхура Аминовна</i>	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
<i>Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna</i>	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach.....	463
<i>Gafurova Nodira Ravshanovna</i>	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
<i>Sanobar Ibragimovna Kenjayeva</i>	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
<i>Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi</i>	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
<i>Sultonova Sitora Zarif qizi</i>	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
<i>Gulamov Shavkat Maxmudovich</i>	
Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish	492
<i>G'ulomova Moxinur Inomjon qizi</i>	
Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar	497
<i>Pulatova Odinaxon Xamidovna</i>	
Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida	501
<i>Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna</i>	
O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari.....	504
<i>Qodirova B., Ibragimov N.</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari	509
<i>Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	513
<i>Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna</i>	
Jo'rg Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi	516
<i>Xatamova Kumush Javxar qizi</i>	
“Tabiiy fanlar” fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi	519
<i>Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar	525
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi	528
<i>Xudaykulova Saida Zakirovna</i>	
Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari	533
<i>Zokirova Fozilaxon Zafarjon qizi</i>	
STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	538
<i>Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	540
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish	543
<i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazoq qizi</i>	
Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	546
<i>Jurayeva Nilufar Shovkat qizi</i>	
Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish.....	549
<i>Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi</i>	
Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish	552
<i>Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li</i>	
“Motivatsion yondashuv” hamda “kreativ fikrlash” tushunchalarining mazmun va mohiyati	556
<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni	559
<i>Umarova Feruzabonu Bobir qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi	562
Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi	
Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv	565
Yusupov Kodirjan Batirovich	
Игровые проекты как средство обучения предлогам английского языка.....	569
Нуратдинова Наргиза Бахтияровна	
Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети)	572
Юсупова Сохила Сайфиевна	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	575
Shamiyeva Manzura Fayzullayevna	
Pedagogik ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilar valeologik kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va mohiyati	579
Sardorxon Quvondiqov	
Pedagogik ta'lim muassasalari bo'lajak o'qituvchilarida integrativ yondashuv – milliy g'urur tuyg'usini rivojlantirish yondashuvi sifatida.....	584
Miraxmedov Fatxulla	
Bolalarni xavfsiz, erkin, o'yinga asoslangan va do'stona muhitda tarbiyalash – muvofiqlashtirishning yangi standartlari.....	590
Mamadaliyeva Dilfuza Baxtiyorovna	
Alisher Navoiyning "Arba'in" asaridagi qit'alarda sahih hadislarning badiiy talqini	595
Nematullayeva Madina Zafarovna	
Umumta'lim maktablarida chizmachilik fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	598
Xalimov Moxir Karimovich	
Biologiya fanini o'qitishni modernizatsiyalash bo'yicha zamonaviy yondashuvlar.....	603
Axmadjanova Mohiyat Sadriyevna	
Dizariya shakllarining klinik-pedagogik tavsifi	607
Iminjonova Moxichexra Alimardon qizi	
Oliy ta'limda kechki ta'lim talabalarining o'quv faolligini oshirishda faollashtiruvchi interaktiv ma'ruza metodining didaktik strukturasi va pedagogik imkoniyatlari.....	611
Axmedova Zilola Muxtor qizi	
Оптимизация процесса самообразования студентов русской филологии в условиях современного образовательного пространства	617
Азизова Д. А.	
Bo'lajak tarixchilarda tarix falsafasining zamonaviy konsepsiyalariga doir bilimlarni rivojlantirishning amaliy texnologik tizimi.....	622
Anvarjonov Ahrorjon Ahadjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnatsevarlikka tarbiyalashda pedagogik texnologiyalarning turlari va ularni qo'llash imkoniyatlari.....	625
Xudaybergenova Adolat Usmanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy-axloqiy tarbiyalashda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligi.....	629
Jumanova Fotima Uralovna, Azimova Zeboxon Tohirovna	
4K yondashuvi asosida dars topshiriqlarini ishlab chiqish.....	635
Boboyeva Nafosat Tulqin qizi	
O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik diagnostika.....	639
Xolmatova Ziroatxon Anvarovna	
Raqamli ta'lim muhitida tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishning ahamiyati.....	642
Abdullayeva Ozoda Odiljon qizi	
O'yinchilarning texnik va taktik tayyorgarligi.....	645
Madaminov Oribdjan Nishanbayevich	

Ta'lim jarayonida gamifikatsiya va didaktik o'yinlar orqali metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	648
<i>Xayrullina Parizod Farg'at qizi</i>	
Dual ta'lim sharoitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini baholash mezonlari va monitoring tizimi.....	651
<i>Umurov Zarif Latifboyevich</i>	
Boshlang'ich sinflarda folklor asarlarini aksiologik yondashuv asosida o'qitish metodikasi	660
<i>Aytmuratova Elvira Ersultanovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilari tanqidiy fikrlashining psixologik va pedagogik mohiyati.....	663
<i>Haydarova Kamola Ergashboy qizi</i>	
Differensial ta'limning nazariy-konseptual asoslari.....	667
<i>Rasulova Nozigul Abdivoxid qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatga o'rgatishda kreativ shaxsni shakllantirish bo'yicha metodik tavsiyalar	671
<i>Rizoyeva Muslima Raxmonovna</i>	
Информационная компетентность через призму филологии: ключевые факторы формирования ...	679
<i>Хикматов Нодир Назимджанович</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida qadriyatlar tizimini shakllantirishning samarali yo'llari	683
<i>Mamatova Zarena Abdujalilovna</i>	
O'zbekiston va Angliyada pedagogik ta'lim tizimining tarixiy asoslari.....	686
<i>Miramatova Laylo Ravshanjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	690
<i>Nilufar Xalikova Mirkadirovna</i>	
Badmintonchilarda maxsus chaqqonlik tayyorgarligining o'yin faoliyatiga ta'siri	694
<i>Samadova Uktabar Hasanovna</i>	
<i>Maktab direktorlarining boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishda sinergetik yondashuvning o'rni va ahamiyati</i>	
<i>Yusupova Dilnoza Fayzullayevna</i>	
Pedagogical Essence of Improving Students' Collaborative Skills Through Multi-Vector Approaches	702
<i>Turemuratova Aziza Begibaevna, Otelbayeva Muhayyo Alisher qizi</i>	
Tasviriy san'at mashg'ulotlarining maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv, estetik va ijodiy rivojlanishiga ta'siri	708
<i>Shaymuradov Taxir Zamanovich</i>	
Oliy ta'limda ma'naviy-ma'rifiy kompetensiyalarni baholash mezonlari: falsafa fanining o'quv jarayoniga integratsiyasi	713
<i>Abdullayev Akmal Nasriddinovich</i>	
Klasterli ta'lim muhitida bo'lajak o'zbek tili va adabiyoti o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodlari.....	717
<i>Abdurahmonov Maqsad Bekjonovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqiy rivojlanishning yetakchi omillari.....	720
<i>Abduvosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ sifatlarini oshirish: zamonaviy yechimlar va muammolar	724
<i>Abduxalimova Yulduz Normurod qizi</i>	
Maktablarda sun'iy intellekt asosida xorijiy tillarni o'qitish afzalliklari	728
<i>Altmisheva Iroda Mavlonovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda boshqaruv madaniyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	731
<i>Ashurov Yusuf Alisher o'g'li</i>	
Bolalikni qayta anglash: mariya montessori pedagogik qarashlarining ilmiy asoslari	735
<i>Ismatullayeva Madinabonu Akmaljon qizi</i>	
14-15 yoshli o'quvchilarning jismoniy tarbiya vositalari orqali jismoniy tayyorgarligi samaradorligini oshirish metodi	740
<i>Karimboyev Og'abek Qadamboyevich</i>	

O'zbekiston xalqlarining amaliy san'ati va ma'naviy merosini o'rganish: tarixiy va pedagogik jihatlar	744
Kayumov Erkin Kazakbayevich	
Fizika ta'limida kognitiv texnologiyalar asosida talabalarning mantiqiy va analitik tafakkurini rivojlantirish yo'llari	748
Madumarov Shodonbek Az'amjonovich	
Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish jarayonlarida pedagogik-psixologik bilimlarning ahamiyati	751
Muratova Shaxnoza Ibatovna	
Yoshlar o'rtasida ijtimoiy hamkorlikni mustahkamlashda pedagogik resurslar va hamkorlik infratuzilmasining ahamiyati	754
Matnazarov O'ktam Latipovich	
Maxsus pedagogika o'qituvchilarining pedagogik va psixologik tayyorgarlik darajasi	757
Oxunov Ilxomjon Abdunabiyevich	
Funksional bog'liqlikni tushunishda vizual-eksperimental metodning samaradorligi	760
Qobilova Nargiza Anvarovna, Shamuratov Zafar Ergashevich	
The Psychological Importance of Emotional Intelligence and Stress Resilience in Increasing Professional Efficiency of Primary School Pedagogues	766
Tajiboyeva Odinakhon	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulotlar jarayoni sifatini monitoring qilish vositasi sifatida	769
Tashbayev Naim Sadikovich	
Axloqiy tafakkur va axloqiy qaror qabul qilish kompetensiyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	773
Temirova Oydina Muhiddinova	
Oliy ta'lim muassasalarida "Muhandislik kompyuter grafikasi" fanini o'qitishning metodik asoslari va zamonaviy yondashuvlari	776
Xamidov Dilshod Olimjon o'g'li	
Kasbiy ta'lim rahbarlarining individual yondashuv asosida kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari ...	780
Yangiboyev Kamol Norboyevich	
Тема экологических проблем как элемент духовно-нравственного воспитания студентов в произведениях Чингиза Айтматова	784
Абдулвохидов Элёр	
Девиантное поведение школьников в образовательной среде: проблемы классификации и гендерные особенности восприятия педагогами	789
Алимжанова Матлюба Юнусовна	
Анализ проблем развития профессиональной иноязычной компетенции по английскому языку у студентов медицинских вузов	793
Исраилова Илона Халитовна	
Психолого-педагогические условия использования изобразительной деятельности как средства стимуляции коммуникативных навыков у воспитанников с синдромом дауна	798
Каримова Регина Шовкатовна	
Методика развития специальной физической подготовленности футболистов 11–12 лет с использованием современного инновационного оборудования	802
Мирзабаев Диёрбек Камилович	
Нейроигра как эффективное средство развития познавательных и регуляторных функций у детей дошкольного возраста	805
Намазбаева Лола Закировна, Маткаримова Шарипа Рахимжановна	
Методы и приёмы технологии развития критического мышления в курсе "Общая педагогика": опыт проектирования учебного процесса в вузе	809
Янкина Рано Садыковна	
Oliy ta'lim muassasalarida muloqot madaniyatini shakllantirish orqali verbal zo'ravonlikni bartaraf etish texnologiyalari	817
Oqmirzayeva Baxtigul Bahodir qizi	
Tashvishli buzilishlarni korrektsiya qilishda kognitiv-bixevioristik terapiya usullari	821
Sattarova Shahnova Qo'chqarovna, Xamroyeva Zarina Shaxriyrovna	

Rahbar va pedagogik muhit: nazariy va amaliy asoslar	824
<i>Xodjimatova Nazira Toshmatovna, Gaziyeva Nigora Shamsiddinova</i>	
O'smirlik – deviant xulq shakllanishi uchun senzitiv davr sifatida	827
<i>Sattarova Shahnoza Qo'chqarovna, Erkinjonova Raximaxon Baxtiyor qizi</i>	
Цифровые образовательные технологии как средство формирования коммуникативной компетенции при обучении русскому языку как иностранному	830
<i>Ескараева Г. Б.</i>	
Kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	833
<i>Muxiddinova Nilufar Baxodirovna</i>	
Talabalar mediakompetentligini baholash usullari va mezonlari	839
<i>Alimov Zokir Chori o'g'li</i>	
STEAM ta'lim texnologiyasi orqali tabiiy fanlarni o'qitish va o'quvchilarda kreativ fikrlash qobiliyatini shakllantirish	844
<i>Ergasheva Malohat Tursunovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy salohiyatini aniqlash va baholash mezonlari	847
<i>Hamzayeva Nigina Azamjonovna</i>	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalarni o'qitishda fanlararo bog'liqlik	852
<i>Musayeva Dilfuza Abdurahmonova</i>	
Ta'limda muloqot madaniyatini shakllantirishga qaratilgan metodlar tizimini ilmiy tahlil qilish	857
<i>Kobulova Maktuba Urmonjonovna</i>	
Shaxs psixologik portreti va unga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	862
<i>Ataqulov Bekzod Abdurashitovich</i>	
Zamonaviy didaktik paradigmadagi talabalar ta'lim natijalarini tashxislash	866
<i>Tursunova Feruza Otaqulovna</i>	
Ingliz tilini bilishning sport talabalari uchun ahamiyati	869
<i>Azimova Umirxon Odilovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining ta'lim-tarbiyaga oid ma'naviy va axloqiy qarashlari	873
<i>Baxtiyor Suvankulov</i>	
Oliy ta'limda talabalarning mustaqil va ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishning metodik asoslari	877
<i>Abduraxmonova Dinara Yusupovna</i>	
Tarbiya jarayonida pedagogik boshqaruv uslublari: nazariy asoslar va amaliy mexanizmlar	881
<i>Farsaxonova Dilafuz Rizaxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim davlat talablari va o'quv dasturlarida nutq hamda mustaqil fikrlash masalalari	886
<i>Mirzoyeva Nigora Shavkatjonovna, Qobilova Dildora</i>	
Zamonaviy ta'lim texnologiyalari orqali talabalarning kasbiy loyihaviy kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	890
<i>Xamidova Feruza Turdiyevna</i>	
Raqamli davr bolasini tarbiyalashda psixologik muvozanatni saqlash orqali sog'lom shaxsni shakllantirish	896
<i>Hakimova Ziyoda Ibrohim qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik intellektini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	900
<i>Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda qo'llaniladigan nazariy modellar	903
<i>Abdiraimova Xusnobod Samat qizi</i>	
Talabalar mustaqil ta'limini individuallashtirish metodlari	910
<i>Arzikulova Surayyo Fayzullayevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirishning amaliy asoslari	914
<i>Xoliqulova Kumush Iloxom qizi</i>	
Psixologik-pedagogik yondashuvlar asosida mahdudlik holatlarini bartaraf etishning takomillashtirilgan metodikasi (maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari misolida)	919
<i>Mamatqulova Dinora Yunus qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Ilg'or pedagogik texnologiyalar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish 923 Uzoqova Husnora
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda ilk matematik tasavvurlarni shakllantirish jamiyatning asosiy talabi sifatida 927 Toshimova Gulzoda Jamoliddinovna
	Sun'iy intellekt vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining iqtisodiy va moliyaviy savodxonligini shakllantirish mexanizmlari 930 Jumayeva Feruza Sayidovna
	O'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash (2-sinf misolida)..... 936 Abdiyeva Shakila Ishkuvatovna
	Turistik faoliyatda ijtimoiy muloqot kompetensiyasini takomillashtirishning pedagogik asoslari 941 Abdullayeva Sevara Yuldashevna
	Oilaning katta avlodi va maktabgacha yoshdagi bolalar o'rtasidagi psixologik munosabatlarning nazariy asoslari 944 Ashirova Sojida Baxromovna
	Yosh pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda tajriba almashishning ilmiy-metodik asoslari va usullari 948 Dildora Rustam qizi Fozilova
	Maktabga tayyorlov bosqichida o'quvchilar grafomotorikasini individual yondashuv asosida rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari 951 Jumayev Sanjar Soatmumin o'g'li
	Uzluksiz ta'limda inklyuziv yondashuvning samaradorligini ta'minlovchi pedagogik va ijtimoiy omillar 955 Kobilova Shaxnoza Xudayshukurovna
	Tolerantlik tushunchasining mohiyati va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati 958 Kurbanova Shoira Abduraximovna
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni mashg'ulotlar jarayonida TRIZ texnologiyasi bilan tanishtirishning ahamiyati 961 Meliboyev Anvar Rashidovich
	The Conceptual Framework and Pedagogical Affordances of Vtts: A New Paradigm for Specialised Instruction 964 Nilufar Sabirova
	O'zbek oilalarida axloqiy tarbiya munosabatlarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari 967 Qurbonova Go'zal Saydaxmatovna
	Fizika o'qitishda 4K kompetensiyalarni shakllantirishning nazariy asoslari 973 Saydayev Obid Bahodir o'g'li
	Boshlang'ich sinf o'qituvchilarida innovatsion faoliyat ko'nikmalarini takomillashtirishning modulli texnologiyalari 979 Saliyeva Perdexan Alimbetovna
	Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak ijtimoiy soha xodimlarining kognitiv kompetentligini rivojlantirish 984 Qaxxorov Shahriyor Yodgorovich
	Maktabgacha ta'limda ma'naviy-axloqiy tarbiyani amalga oshirish usullari 987 Sattorova Shaxlo Axadovna, Omonova Shoxista Anvar qizi, Raximova Durdona Murot qizi
	Ta'lim tizimida sun'iy intellekt elementlaridan foydalanishning afzalliklari 990 Sulaymanova Dildora Baxtiyorovna
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik sanalarga bag'ishlab ma'rifiy tadbirlar o'tkazishning afzalliklari 993 Tohirova Baxtigul Hasanboy qizi
	Pedagogik ta'limda talabalarning gnoseologik motivatsiyasini rivojlantirish zaruriyati 996 Xudoyqulova Dilrabo Shodmonovna
	Сопоставление русских и узбекских пословиц: сходства, различия и культурный контекст 1000 Касымова Феруза Суннатовна
	Теоретические аспекты развития мотивационной сферы в психологии изучения личности 1003 Маликова Эвелина Тимуровна

Психологическая устойчивость личности в исследованиях узбекских учёных: теоретический анализ и применение концепции	1007
Саитходжаев Зуфар Хусан угли	
Biologiya ta'limida kognitiv yondashuv asosida o'quvchilarning universal o'quv faoliyatlarini shakllantirish	1011
Daminova Fayoz Abdixakimovna	
Milliy musiqa merosini zamonaviy ta'limda saqlash muammolari va yechimlari.....	1014
Haydarov Qutlug' Hamdamovich	
Sun'iy intellekt: maktabgacha ta'lim tashkilotining taraqqiyotini ta'minlovchi zamonaviy texnologiya sifatida.....	1017
Axmadaliyeva Mohlaroy Toxtapo'latovna	
Shukur Xolmirzayevning ijtimoiy-etnografik folklorizm yaratish mahorati	1021
Mamayusupova S. M.	
Androgogik va interfaol metodlarni jismoniy tarbiya mashg'ulotlarda foydalanish samaradorligi.....	1024
Normamatov Muxiddin Abdimuminovich	
Tinglab tushunishning psixolingvistik xususiyatlari.....	1028
O. V. Kon	
Gi de Mopassanning hikoyachilik mahorati va badiiy uslubi.....	1032
Yuldashev Bahodir Bekmuratovich	
Художественный мир и стилистическая система прозы Патрика Модяно.....	1035
Давронова Зульфия Бобоевна	

TINGLAB TUSHUNISHNING PSIXOLINGVISTIK XUSUSIYATLARI

O. V. Kon

pedagogika fanlari nomzodi, dotsent Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti

Annotatsiya: Maqolada chet til mashg'ulotlarida tinglab tushunishning psixolingvistik xususiyatlari atroflicha o'rganilib, uning inson faoliyatiga ijobiy ta'siri hamda hayotda uchraydigan qiyinchiliklarni bartaraf etishning samarali usullari taklif etilgan.

Kalit so'zlar: chet til, metod, ta'lim, psixolingvistika, rivojlantirish, nutq faoliyati turlari, tinglab tushunish.

Abstract: This article comprehensively examines the psycholinguistic characteristics of listening comprehension in foreign language classes. It also analyzes the positive impact of listening comprehension on human activity and proposes effective ways to overcome challenges encountered in everyday life.

Key words: foreign language, method, education, psycholinguistics, development, types of speech activity, listening comprehension.

Аннотация: В данной статье всесторонне изучены психолингвистические особенности аудирования на занятиях по иностранному языку. Также рассматривается положительное влияние аудирования на деятельность человека и предлагаются эффективные способы преодоления жизненных трудностей.

Ключевые слова: иностранный язык, метод, образование, психолингвистика, развитие, виды речевой деятельности, аудирование.

KIRISH

Ma'lumki, chet tili ona tilidan so'ng inson tafakkurining shakllanishida alohida ahamiyatga ega. Chet tilini o'rgatish va o'rganishda leksik, grammatik va fonetik sathlar bilan bir qatorda nutq faoliyati turlari – tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozishga o'rgatish ham talab etiladi. Umuman, chet til o'qitish metodikasi tarixiga nazar tashlasak, nutq faoliyati turlarini tadqiq etish asosan o'tgan asrning 60-yillariga kelib atroflicha o'rganila boshlandi. Ma'lumki, tinglab tushunish og'zaki ma'lumotni tushunish va uni talqin etishni o'z ichiga olgan kognitiv jarayondir. Bu nutq faoliyati turi nafaqat chet til o'qitish metodikasi va lingvodidaktika, balki psixologiya hamda psixolingvistika fanlari doirasida ham o'rganiladi. Mazkur maqolada tinglab tushunishning psixolingvistik jihatlariga to'xtalib o'tiladi. Aslida bu fan inson ruhiyati va tilshunoslikning o'zaro munosabatini tadqiq etish bilan birga, til va uni idrok etish bilan bog'liq aqliy jarayonlar o'rtasidagi munosabatni ham qamrab oladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Psixolingvistika fani doirasida tinglab tushunish ko'plab olimlarning tadqiqot predmeti bo'lib kelmoqda. Mavzuni o'rganishda mahalliy olimlardan J. Jalolov, R. A. Zaripova, S. Saydaliyev, I. Y. Yoqubov, O'. H. Hoshimov, xorijiy olimlardan esa L. S. Vygotskiy, N. I. Jinkin, I. A. Zimnyaya, A. A. Leontyev va boshqalarning psixologiya, psixolingvistika, chet til o'qitish metodikasi hamda kognitiv psixologiyaga oid ilmiy asarlarida ushbu masala atroflicha tahlil qilingan. Tinglab tushunishning o'ziga xos xususiyati shundaki, u tug'ilishdan boshlab o'zlashtiriladi va bu nutq faoliyati turi gapirish, o'qish hamda yozish uchun asos yaratadi. Aslida muloqot jarayonida suhbatdoshlar ketma-ketlikda o'z fikrini bayon qilish va tinglash orqali bir-birlarini tushunishga harakat qiladilar. Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, ma'lum bir mavzuda fikrni ifodalash tinglovchining qiziqishlari doirasida bo'lsa, uning diqqat-e'tiborini jalb qiladi. O'zbekiston chet til o'qitish metodikasining asoschilaridan biri J. Jalolov tinglab tushunishga shunday ta'rif beradi: "Nutqni tinglab tushunish deganda ovozli nutq (gapirish) chog'ida quloq solish, idrok etish va fahmlash anglanadi" [10, 219].

Shuni qo'shimcha qilish kerakki, ta'lim jarayoniga zamonaviy yondashuvga ko'ra tinglab tushunish muloqot shakli sifatida, ya'ni ma'ruzachi va tinglovchining umumiy nutq faoliyati sifatida qaraladi. Uning natijasi muloqotdagi har bir ishtirokchining kommunikativ qobiliyatiga teng darajada bog'liq bo'ladi. Og'zaki nutqning ma'nosini tushunish ta'lim oluvchilarda mavjud bo'lgan tinglash qobiliyatiga bog'liq. Bu ko'nikmani muvaffaqiyatli o'zlashtirish maqsadli va tizimli ishlarni talab qiladi. Shuning uchun tinglab tushunishga qaratilgan mashg'ulotlar til o'rganuvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda hal qiluvchi vazifa sifatida qaralishi lozim.

A. A. Leontyev o'z tadqiqotlarida nutqni idrok etishni faol og'zaki fikrlash faoliyati sifatida ko'rib chiqqan va tinglab tushunishni nutq faoliyati mexanizmi bilan bog'lashga harakat qilgan. Shuningdek, olim tomonidan bu nutq faoliyati turi og'zaki fikrlashning faol jarayoni sifatida talqin etiladi ^[6].

Aslida bu jarayon fikrlash va nutqning birligi bo'lib, inson tomonidan qo'llanadigan lisoniy vositalar yordamida fikrlarni shakllantiradigan murakkab aqliy jarayondir. Bu jarayonga rejalashtirish, ichki nutqni shakllantirish va uning tashqi ifodasi kiradi. Albatta, tinglab tushunish doimo olimlarning diqqat markazida bo'lib kelgan.

Boshqa rus olimi L. S. Vygotskiy esa bu nutq faoliyati turining fikrlash va nutq o'rtasidagi o'zaro munosabatini o'rganish bilan birga, uni fahmlashda ichki nutqning rolini asoslab beradi. Ya'ni tinglab tushunish orqali insonda gapirish ko'nikmalari shakllanadi ^[7].

A. R. Luriya esa nutqni idrok etishning neyropsixologik jihatlarini hamda inson miyasining eshitish mexanizmlarini atroflicha o'rganib chiqqan ^[7].

Shuningdek, I. A. Zimnyaya o'z tadqiqotlarida tinglab tushunish ko'nikmalarini shakllantirishning psixologik asoslarini ishlab chiqqan ^[5].

G. V. Rogova chet til o'qitish mazmunini uch qismga ajratadi:

1. **Lingvistik qism** – u asosan til va nutq materialidan iborat bo'ladi;
2. **Psixologik qism** – bu ovozli nutqni tinglash, tushunish, malaka va ko'nikmalarini shakllantirishni nazarda tutadi;
3. **Metodik qism** – o'quvchilarga tinglash va tushunish usullarini o'rgatish hamda tinglab tushunish texnologiyasi orqali uni qonun-qoidalar, tamoyillar, metodlar va vositalar yordamida o'rgatishni nazarda tutadi ^[10].

Uzluksiz ta'limning barcha bosqichlarida tinglab tushunish insonning ma'naviy kamolotga erishishida katta ahamiyat kasb etadi. Albatta, u barcha nutq faoliyati turlari orasida muhim o'rin tutadi va muloqot jarayonida notiq qo'llaydigan leksik, grammatik hamda fonetik birliklarning tinglovchiga tushunarli bo'lishi tinglab tushunish ko'nikmalarining yaxshi shakllanganidan dalolat beradi. Quyida chet til mashg'ulotlarida tinglab tushunishning samarali metodlariga to'xtalib o'tiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tinglab tushunish jarayoniga oid ko'pgina olimlar tomonidan ishlab chiqilgan psixolingvistik model mavjud bo'lib, quyida mazkur modelni batafsil yoritib berishga harakat qilamiz. Psixolingvistikada tinglab tushunish axborotni qayta ishlashning bir necha darajalarini o'z ichiga olgan murakkab kognitiv jarayon sifatida talqin etiladi. Dastlab fonetik sathga e'tibor qaratamiz. Bu bosqichda tinglovchi nutq tovushlarini payqaydi hamda intonatsiya, urg'u va ritmi farqlaydi, shuningdek nutq oqimini o'rganilayotgan tilga oid so'z va iboralarga ajratish ko'nikmalarini shakllantiradi. Masalan, ta'lim oluvchi nutqda so'zlarning qo'llanilish chegaralarini (sohaga oid terminlarni) aniqlashi talab etiladi. Leksik sathga e'tibor qaratadigan bo'lsak, bu bosqichda birinchidan yangi so'zni fahmlash, ikkinchidan esa eshutilgan so'zni idrok qilishga bo'lgan harakatni kuchaytirish muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Natijada ta'lim oluvchi xotirada saqlangan leksik birliklarni faollashtiradi va unda tinglab tushunish ko'nikmalari shakllana boshlaydi. Grammatik sathda esa gapning grammatik tuzilishini aniqlash bilan birga so'zlar orasidagi bog'liqlik o'rnatiladi. Masalan, tinglovchi harakatni kim bajarayotganini va u kimga qaratilganini anglashga harakat qiladi.

Chet til mashg'ulotlarida ta'lim oluvchi kontekst doirasida notiqning, ya'ni muloqotdoshning kommunikativ niyatini ilg'ashga harakat qiladi. Mazkur jarayonda so'zlovchi turli kommunikativ vositalar orqali tinglovchining ruhiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishga intiladi. Psixolingvistikaning asosiy maqsadi ham o'quvchilarning xorijiy tilni qanday idrok qilishi, uni qayta ishlashi va o'zlashtirish jarayonini o'rganishdan iborat. Bu esa o'z navbatida ta'lim oluvchilarga samaraliroq o'qitish metodlarini tanlashda yordam beradi.

Chet til mashg'ulotlarida tinglab tushunishning zamonaviy usullari ham mavjud bo'lib, ular quyidagilardan iborat. Dastlabki usul "bottom-up" bo'lib, u pastdan yuqoriga yo'nalgan jarayonni anglatadi. Ushbu yondashuv tinglab tushunish jarayonida tovushlarni aniqlash, o'rganilayotgan tilda diktant yozish hamda o'xshash yoki talaffuzi yaqin so'zlarni farqlash mashqlarini o'z ichiga oladi. "Top-down" mashqlarida esa matn mazmunini oldindan bashorat qilish, sarlavha bilan ishlash, tinglab tushunishdan oldin og'zaki matn mavzusini muhokama qilish muhim ahamiyatga ega. Ya'ni ma'lum bir mavzu doirasida muloqotdosh nutqini yoki audiomatni fahm-

lash natijasida ta'lim oluvchi ongida qanday jarayonlar kechishi hamda uning shaxs sifatida shakllanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi muhim omil hisoblanadi. Umuman olganda, psixolingvistika nuqtai nazaridan amaliy mashg'ulotlarda tinglab tushunish ko'nikmalarini shakllantirish asosan pastdan yuqoriga ("bottom-up") va yuqoridan pastga ("top-down") usullarini uyg'unlashtirish orqali amalga oshiriladi. Chunki og'zaki nutqni tinglab tushunish akustik ishlov berish hamda talqinning kognitiv mexanizmlarining o'zaro ta'siri natijasida yuzaga keladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tinglab tushunishning psixolingvistik xususiyatlari og'zaki nutqni idrok etish, tahlil qilish hamda talqin etish jarayonlarini o'z ichiga oladi. Bu jarayonda ta'lim oluvchi nafaqat tovushlarni tinglaydi, balki eshitilgan nutqning ma'nosini shakllantirishga ham harakat qiladi. Tinglab tushunish xotira, orttirilgan bilimlar asosida mavjud holatga ijobiy yoki tanqidiy munosabat bildirish hamda ularga emotsional baho berish mexanizmlarini, shuningdek, akustik signallarni semantik tuzilmalarga aylantirish jarayonini qamrab oladi. Shuningdek, til materialini idrok etish, ularning talqin qilinishi hamda xotirada saqlangan bilimlar orqali og'zaki ma'lumotni tushunish jarayoniga qanday ta'sir qilishiga oid tahlillar ham amalga oshirildi. Xorijiy tillardagi audiovizual matnlarni tinglab tushunish va ularni tahlil qilishda induktiv hamda deduktiv metodlardan foydalanildi. Induktiv metod yordamida tinglab tushunishning umumiy qonuniyatlari aniqlanib, asosiy e'tibor ularni umumlashtirishga qaratildi. Psixolingvistik xususiyatlarning tahliliga to'xtaladigan bo'lsak, inson tomonidan orttirilgan bilimlar orqali tinglab tushunish jarayonida axborot bosqichma-bosqich qayta ishlanadi va shu tariqa tahlil qilish ko'nikmalari shakllanadi. Albatta, bularning barchasini amalga oshirishda til o'rganuvchi lingvistik bilimlarga tayanadi, ya'ni leksik, grammatik va fonetik elementlarni aniqlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Navbatdagi bosqichda esa ta'lim oluvchi taxminlarni shakllantira boshlaydi: tinglangan lingvistik birliklarga asoslanib, ma'lumotlarning ma'nosiga oid taxminlar paydo bo'ladi. Ya'ni tinglab tushunish orqali idrok qilish va tahlil qilish natijasida gapirish ko'nikmalari shakllanib, nutqning ravonligiga olib keladi. Tinglab tushunishning bu usuli ko'p hollarda chet tilini o'rganish jarayonida tatbiq etiladi. Deduktiv metod orqali esa ma'lum qoidalar asosida ma'lumotlar tahlil qilinadi, ya'ni umumiydan aniqlikka o'tish jarayoni amalga oshadi. Tinglovchi xabar mazmunini bashorat qilish uchun o'zining birlamchi bilimlariga va vaziyat kontekstiga tayanib, tinglangan ma'lumotlarni ular bilan taqqoslaydi. Albatta, bu usulda ham psixolingvistik xususiyatlarni kuzatish mumkin. Dastlabki bosqichda birlamchi bilimlarni faollashtirish talab etiladi. Mavzu doirasida tinglovchi uning mazmunini taxmin qila boshlaydi. Orttilgan lingvistik bilimlar asosida berilgan ma'lumotni tezroq idrok etish va tahlil qilish zarur bo'ladi, chunki ma'noning bir qismi tinglovchining tajribasi asosida qayta tiklanadi. Bu jarayon ko'proq tajribali tinglovchilarga xos bo'lib, ular ayrim lingvistik elementlar to'liq tan olinmagan taqdirda ham xabar mazmunini tezda fahmlay oladilar.

Umuman olganda, psixolingvistikada tinglab tushunish induktiv va deduktiv jarayonlar o'rtasidagi o'zaro dinamik ta'sir qiluvchi nutq faoliyati sifatida qaraladi. Induksiya lingvistik signalni aniq tanib olishni ta'minlasa, deduksiya xabarni kontekst va oldingi tajriba asosida talqin qilish imkonini beradi. Og'zaki nutqni samarali tushunish ushbu ikki kognitiv mexanizmning uyg'unlashuvi orqali amalga oshadi, deyish mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Chet tili mashg'ulotlarida tinglab tushunish ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, muloqot qilish va ma'lum vazifalarni bajarishga yo'naltirilgan metodlarning o'zaro uyg'unligi ta'lim oluvchilarning og'zaki nutq malakalarini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi. Umuman olganda, tinglab tushunishga o'rgatish chet tilini o'zlashtirayotgan talabalarning akademik muvaffaqiyati va kasbiy raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Tinglab tushunish chet tilini o'zlashtirish jarayonida muhim bo'lib, u psixolingvistik nuqtai nazardan murakkab kognitiv jarayon sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur jarayon fonetik, leksik va grammatik sathlarning o'zaro bog'liqligi asosida amalga oshirilib, nutqni idrok etish, qayta ishlash hamda talqin qilish bosqichlarini o'z ichiga oladi. Psixolingvistika fani doirasida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, tinglab tushunish jarayonida inson tafakkuri, xotira, ichki nutq hamda oldingi tajribalar muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, chet tili mashg'ulotlarida tinglab tushunish ko'nikmalarini shakllantirishda "bottom-up" va "top-down" yondashuvlarining uyg'unlashuvi o'z samarasini beradi.

Ushbu yondashuvlar orqali ta'lim oluvchilar nafaqat nutq tovushlarini aniqlash, balki audiomatn mazmunini chuqur anglash va kommunikativ niyatni tushunish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish natijasida quyidagi tavsiyalarni berishni lozim deb topdik.

*Birinchi*dan, chet tilini o'qitish jarayonida tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish hamda uni nutq faoliyatining boshqa turlari bilan integratsiyalash zarur.

Ikkinchidan, ta'lim jarayonida psixolingvistik yondashuvdan foydalanish, ya'ni tinglovchining kognitiv jarayonlari, xotirasi va ichki nutqini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

Uchinchidan, tinglab tushunish mashqlarini tashkil etishda "bottom-up" va "top-down" strategiyalarini uyg'unlashtirish orqali ta'lim oluvchilarning og'zaki nutqni idrok etish va talqin qilish qobiliyatlarini rivojlantirish tavsifiya etiladi.

To'rtinchidan, chet tili mashg'ulotlarida audiovizual materiallar, autentik matnlar hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish tinglab tushunish ko'nikmalarini shakllantirish samaradorligini oshiradi.

Beshinchidan, tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan maxsus metodik qo'llanmalar va mashqlar tizimini ishlab chiqish hamda ularni amaliy mashg'ulotlarda muntazam qo'llash muhim hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Выготский Л. С. Мышление и речь. Психологические исследования. – М., 1934. – 324 с.
2. Жинкин Н. И. Механизмы речи. – М.: АПН РСФСР, 1958. – 378 с.
3. Зарипова Р. А. Чет тиллар ўқитиш методикасидан қўлланма. – Т.: Ўқитувчи, 1986. – 184 б.
4. Зимняя И. А. Психология обучения иностранному языку. – М.: Русский язык, 1989. – 223 с.
5. Зимняя И. А. Психология обучения иностранному языку в школе. – М.: Просвещение, 1991. – 222 с.
6. Леонтьев А. А. Основы психолингвистики. – М.: Смысл, 1997. – 287 с.
7. Лурия А. Р. Язык и сознание / под редакцией Е. Д. Хомской. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1979. – 320 с.
8. Методика обучения иностранным языкам в средней школе / Г. В. Рогова, Ф. М. Рабинович, Т. Е. Сахарова. – М.: Просвещение, 1991. – 287 с.
9. Ҳошимов Ў. Ҳ., Ёқубов И. Я. Инглиз тили ўқитиш методикаси. – Т.: Шарқ, 2003. – 302 б.
10. Jalolov J. Chet til o'qitish metodikasi. – Т.: O'qituvchi, 2012. – 432 б.
11. Saidaliyev S. Chet til o'qitish metodikasidan ocherklar. – Namangan: NamDU, 2004. – 238 б.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.